

Wpływ COVID-19 na funkcjonowanie Biblioteki Głównej WAT

Działanie bibliotek w okresie pandemii – przy osiągniętych rozwiązaniach organizacyjnych i technologicznych – jest trudne, a szczególnie trudna jest obsługa użytkownika bez jego osobistej obecności w bibliotece.

COVID-19 towarzyszy nam już ponad pół roku, a kryzys z nim związany wpłynął na społeczeństwo, przedsiębiorstwa i instytucje użyteczności publicznej. Jak się odnaleźć w tej niełatwej rzeczywistości i w miarę normalnie funkcjonować? Na to pytanie muszą odpowiedzieć także biblioteki.

Rozwiązaniem mogą być e-usługi, takie jak: zdalne zamawianie książek, zamawianie fragmentów książek i artykułów wybranych zbiorów, platanosci elektroniczne, odbiór i zwrot książek poza budynkiem biblioteki – poprzez samoobsługowe urządzenia, takie jak książkomat i wrzutnia (czynne codziennie, całą dobę), a także kontakt z pracownikami biblioteki poprzez e-mail i różne komunikatory. Dzięki e-usługom, pomimo skomplikowanej sytuacji, biblioteki mogą nadal funkcjonować i obsługiwać użytkowników zarówno podczas zupełnego zamknięcia, jak i w czasie ograniczonej dostępności biblioteki dla swoich użytkowników. Pomagają w tym nowoczesne systemy, dodatkowe narzędzia i funkcjonalności, które wspomagają bibliotekarzy w obsłudze użytkowników online. Większość wymienionych wyżej e-usług funkcjonuje w Bibliotece Głównej Wojskowej Akademii Technicznej od kilku lat i cieszy się zainteresowaniem użytkowników.

Z początkiem nowego roku akademickiego 2020/2021 zostały uruchomione dwie kolejne usługi. Były one już wcześniej planowane, ale ich realizacja została przyspieszona ze względu na obecną sytuację epidemiczną w kraju. Pierwszą z nich jest dostęp do e-prasy. Usługa umożliwia czytanie dzienników, tygodników i miesięczników, w wersji elektronicznej na urządzeniach mobilnych: telefonie, tablecie i komputerze (<https://www.bg.wat.edu.pl/e-prasa>). Obecnie dostępne są 32 tytuły, m.in. takie

jak: „Dziennik Gazeta Prawna”, „Architektura”, „Auto Motor i Sport”, „Elektronika dla Wszystkich”, „National Geographic Polska”, „Inżynieria i Budownictwo”. Pełna lista tytułów znajduje się na stronie biblioteki (<https://www.bg.wat.edu.pl/e-prasa/lista-tytulow>).

E-prasa dostępna jest z platformy obsługującej pliki pdf (Portable Document Format), przygotowanej przez pracowników biblioteki i zamieszczonej na stronie (www.bg.wat.edu.pl). Usługa skierowana jest do pracowników i studentów Wojskowej Akademii Technicznej, posiadających aktywne konto biblioteczne. Logowanie do e-prasy jest takie samo jak do konta bibliotecznego. Drugą usługą ułatwiającą korzystanie z zasobów biblioteki jest możliwość odbioru zamówionych książek 24 godziny na dobę, przez 7 dni w tygodniu poprzez książkomat.

W Polsce książkomat (jako automat sprzedający książki) został zainstalowany w 2016 roku z inicjatywy Wydawnictwa Znak i Grupy Jagiellonia. Wówczas pierwsze takie urządzenie pojawiło się na krakowskim dworcu kolejowym. Natomiast pierwszy książkomat jako usługa biblioteczna, a nie automat do sprzedaży książek, pojawił się w polskiej bibliotece w Tychach (MBP Tychy) w 2017 roku. Książkomaty zdobyły rynek usług bibliotecznych dzięki szybkiej i wygodnej obsłudze, która umożliwia czytelnikom korzystanie ze zbiorów biblioteki niezależnie od godzin jej otwarcia. Choć w Polsce książkomaty nie mają długiej tradycji, to informacje o ich zastosowaniu w innych krajach pojawiły się już w XIX w. Prekursorem użycia książkomatów był pewien obywatel XIX-wiecznej Anglii, który chciał sprzedawać książki o rewolucyjnej

treści. Urządzenie pozwalało mu obejść prawo, ponieważ to klient sam decydował się na ich zakup. Z kolei w pierwszej połowie XX w. Allen Lane, założyciel wy-

dawnictwa Penguin Books, stworzył tzw. *Penguincubator*. W ofercie była klasyka literatury w wersji kieszonkowej, czyli miękkiej oprawie, która kosztowała tyle co paczka papierosów. Najczęściej te nietypowe urządzenia instalowano w Szwecji, Japonii, Hiszpanii, Brazylii, Stanach Zjednoczonych czy Wielkiej Brytanii. Pojawiały się w ramach kampanii promujących czytanie pod różnymi nazwami: *Book-o-Mat*, *Readomatic*, a nawet *Biblio-Mat*.

Książkomat w BG WAT został oddany do użytku w połowie października 2020 roku. Usytuowany jest z lewej strony przy wejściu głównym do biblioteki, tuż przy wrzutni samoobsługowej. Urządzenie zapewnia wygodę przy odbiorze książek oraz w naturalny sposób uzupełnia dostępną przed biblioteką całodobową wrzutnię do zwrotu książek. Książkomat wyposażony jest w 114 zamykanych skrytek, ekran dotykowy oraz czytnik ELS, ELD i przepustkę pracownika WAT.

Aby odebrać książkę z książkomatu, należy złożyć zamówienie, korzystając z systemu bibliotecznego, logując się na swoje konto biblioteczne. Materiały drukowane można zamawiać online całą dobę. Załadunek książkomatu odbywa się raz dziennie od poniedziałku do piątku. Książki zamówione do godz. 12.00 można odebrać tego samego dnia roboczego po godz. 14.00. Książki zamówione po godz. 12.00 można odebrać kolejnego dnia roboczego po godz. 14.00. Do obsługi książkomatu potrzebna jest Elektroniczna Legitymacja Studentka (ELS), Elektroniczna Legitymacja Doktoranta (ELD) lub przepustka pracownicza, którą należy zbliżyć do czytnika. Po weryfikacji czytnika skrytka otworzy się automatycznie, umożliwiając odbiór wypożyczonych książek. Przy zamówieniu większej liczby książek należy zwrócić

Fot. BG WAT, źródło: blogspot, <https://jeffpeachey.com>, <https://commons.wikimedia.org>

Fot. BG WAT, źródło: Twitter / PD Smith

uwagę na komunikaty wyświetlane na ekranie monitora, które mogą m.in. sugerować otwarcie innych skrytek.

Zachęcamy do zapoznania się z procedurą odbioru zamówionych materiałów bibliotecznych (<https://www.bg.wat.edu.pl/component/k2/item/650-ksiazkomat>). Pamiętajmy, że książkomat jest nowoczesnym urządzeniem, które jednak obsługują bibliotekarze. To oni realizują zamówienia, przygotowują książki do wypożyczenia oraz bez względu na aurę dokonują załadunku materiałów bibliotecznych do książkomatu. Dzięki temu studenci i pracownicy Akademii mają jeszcze łatwiejszy dostęp do zasobów **Biblioteki Głównej WAT**.

Przypominamy również, że w bibliotece nadal realizowane są usługi, które mają ułatwić korzystanie z jej zbiorów przy jednoczesnym ograniczeniu kontaktów bezpośrednich. Jedną z nich jest **bezpłatne skanowanie fragmentów materiałów znajdujących się fizycznie w Bibliotece Głównej WAT**. Zamówienia są realizowane według kolejności wpływu, a czas realizacji uzależniony jest od liczby zamówień. Z zeskanowanych materiałów można korzystać w ramach dozwolonego użytku osobistego (art. 23 ust.) oraz dydaktycznego (art. 27 i 27.1). Biblioteka Główna WAT nie ponosi odpowiedzialności za naruszenia prawa autorskiego przez osobę składającą zamówienie oraz nie wykonuje kopii całości książek! Usługa jest skierowana do studentów i doktorantów WAT zamieszkałych poza terenem m.st. Warszawy. Natomiast dla pracowników WAT usługa jest realizowana w ramach dozwolonego użytku dydaktycznego (art. 27 i 27.1 Ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych z dnia 4 lutego 1994 r.).

Kolejnym wsparciem dla użytkowników jest pomoc w przygotowaniu zestawień bibliograficznych do prac dyplomowych. Wykaz literatury przygotowujemy na podstawie zbiorów i katalogów Biblioteki Głównej WAT oraz polskich i zagranicznych zasobów internetowych. Zachęcamy również do czerpania z bogatej oferty zasobów elektronicznych, z której może skorzystać każdy użytkownik posiadający aktywne konto biblioteczne.

W związku z zagrożeniem, jakie niesie COVID-19, zalecamy ograniczanie bezpośrednich kontaktów na rzecz kontaktu e-mailowego, telefonicznego lub poprzez komunikatory:

Oddział Informacji Naukowej i Promocji BG WAT
tel. 261 839 396, e-mail: oin@wat.edu.pl,
Zapytaj bibliotekarza (<http://asklib.wat.edu.pl>).

A kiedy już wrócimy do „normalności”, nowe rozwiązania zostaną, wzbogając ofertę biblioteki.

Netografia:

- <https://www.bg.wat.edu.pl/component/k2/item/650-ksiazkomat>,
- <https://www.wat.edu.pl/aktualnosci/nowy-sposob-na-wypożyczanie-ksiazek-w-bibliotece-głownej-wat>,
- <https://www.granice.pl/news/automat-z-ksiazkami-w-polsce-krakow/8798>,
- <https://budzet.krakow.pl/projekty2020/2232-ksiazkomat.html>,
- <https://konsorcjum.sowa.pl/2020/02/17/ksiazkomaty-zdobywaja-biblioteki>,
- <https://sygnitysbs.pl/baza-wiedzy/dzien-z-zycia-czytelnika-w-kwarantannie-inspiracje-biblioteczne>,
- <https://zblogowani.pl/wpis/2195286/automat-w-sluzbie-czytelnictwu>.

Źródła zdjęć:

- www.bg.wat.edu.pl,
- <https://jeffpeachey.com/2009/02/17/book-o-mat>,
- https://1.bp.blogspot.com/_khzbhqaAgM4/S5UWgkv_WMI/AAAAAABBu0/D8Jjh6o79HA/s1600-h/bookomat001.jpg,
- https://twitter.com/PD_Smith/status/862255033714438145/photo/1,
- https://commons.wikimedia.org/wiki/File:dw_Public_Library_Book_O_Mat_-_Oregon.jpg.

Mariola Nawrocka
Iwona Piwońska

**Wojskowa
Akademia
Techniczna**

WPŁYW COVID-19 na funkcjonowanie BIBLIOTEKI GŁÓWNEJ WAT

E-PRASA
E-PRASA
Nowa e-usługa
Nowa e-usługa

